

Příběh královského otroka

Nepředstírám, že vyprávění o královském otroku, které vám zde předkládám, zaujme čtenáře dobrodružnými zážitky smyšleného hrdiny, jehož život i osudy by básníková představivost mohla utvářet dle libosti. Ani nemám v úmyslu události, které se mu přihodily, jakkoliv přikrášlovat. Tento příběh se vydá do světa prostě, zdoben jen svými vlastními přednostmi a přirozenou zápletkou. Skutečného je v něm dost na to, aby uspěl a pobavil i bez vymyšlení.

Sama jsem byla očitou svědkyní velké části toho, co je zde sepsáno, a co jsem sama vidět nemohla, jsem slyšela z úst hlavní postavy, od samotného hrdiny, jenž nám popsal celé své mládí. Kvůli stručnosti ovšem vynechám mnoho drobných událostí z jeho života, jež nás těšily tam, kde příběhů bylo málo a dobrodružství vzácností, ale mohly by nudit a unavovat mého čtenáře ve světě, kde se každou chvíli objeví nové a nezvyklé rozptýlení. Nás ovšem

povaha toho velkého muže zcela okouzila, a tak nás všechny okolnosti jeho života zajímaly.

Poslední část jeho dobrodružství se odehrává v americké kolonii zvané Surinam, v Západní Indii.¹

Ovšem než začnu vyprávět příběh tohoto statečného otroka, měla bych popsat, jak se dostávají do těchto nových kolonií, jelikož tam k práci nevyužívají místní obyvatelé. S těmi žijeme zcela přátelsky a netroufáme si jim poroučet. Naopak o ně pečujeme s veškerou možnou bratrskou a přátelskou náklonností. Nakupujeme od nich ryby, zvěřinu, buvolí kůže i drobné rarity, jako jsou kosmani, druh opice velký jako krysa nebo lasička, jež má ovšem úžasnou postavičku, obličej a ruce jako člověk, či „cousheries“², malá zvířátka, jež vypadají jako lvi – velikostí připomínají kočata, ale celým tělem se tak podobají té ušlechtilé šelmě, že jde v podstatě o miniaturu lva. Dále pak velké i malé papoušky, ary a tisíc dalších

1 Západní Indie je historické souhrnné pojmenování pro antilské ostrovy a bahamské souostroví, v širším pojetí pak celého amerického kontinentu. Pojem Západní Indie vznikl na počátku evropské kolonizace Ameriky, neboť se Kryštof Kolumbus domníval, že objevil západní cestu do Indie.

2 Pojmenování převzato z originálu. V Karibiku se objevuje označení *kaikoesi* pro jaguára či *koesaliwala* pro pumu. Ačkoliv několik jiných cestopisů ze 17. století zmiňuje podobná zvířátka, jejich popisy se liší. Zřejmě se mohlo jednat o jistý druh kosmana.

ptáků a zvířat neobyčejných a překvapivých druhů, tvarů a barev. Také kůže ohromných hadů, z nichž někteří jsou i šedesát yardů³ dlouzí. Jednu kůži je možné spatřit v královských sbírkách, kde se nachází také vzácné exempláře motýlů úchvatných druhů a barev, jež jsem jim sama věnovala. Některé z nich dosahují velikosti jako moje pěst, některé menší, a všechny oplývají takovou rozmanitostí, že ani umění jejich krásu nedokáže napodobit. Dále nakupujeme perli, které skládají do všemožných tvarů, vyrábějí si z něj krátké oděvy i nádherné, nepředstavitelně barevné věnce na hlavy, krky, paže či nohy. Dostala jsem jich několik darem a věnovala je Královu divadlu,⁴ kde byly využity na jedinečný kostým indické královny,⁵ jež nesmírně obdivovali i diváci vznešeného původu. Kromě toho také nakupujeme spousty roztodivných drobností a vzácností

3 Zhruba 55 metrů.

4 Králova společnost (King's Company) byl divadelní podnik vedený Thomasem Killigrewem, který získal jeden ze dvou patentů k znovuoobnovení divadel po restauraci krále Karla II. na trůn. Aby přilákalo dostatek diváků, využívalo velkolepé jevištní efekty a libovalo si ve spektakulárních představeních.

5 *Indická královna* (The Indian Queen) – úspěšné hrdinské drama Johna Drydena a Roberta Howarda z roku 1664, jež zobrazuje fiktivní události z mládí Montezumy. Část úspěchu zaručila velkolepá výprava a exotické kostýmy.

přírodního původu a některé výrobky, mezi jinými košíky, zbraně, zástěrky. Vyměňovali jsme je za korálky všemožných barev, nože, sekery, špendlíky či jehly, jež používali jen jako nástroje na propichování uší, nosů a rtů, kam si věší spoustu drobných předmětů, jako například dlouhé korálky, tence vytepané kousky cínu, mosazi nebo stříbra či různé třpytivé cetky. Korálky zaplétají do zástěrek asi čtvrt lokte dlouhých a stejně širokých, jež velmi pěkně zdobí různobarevnými květinami a pak si oblékají jen je, podobně jako se Adam a Eva halili fíkovými listy. Muži nosí také dlouhý pás ze lnu, který kupují od nás. Korálky navlékají též na dlouhé nitě, čímž vznikají dlouhé šňůry, k nimž přivazují své zástěrky a pak je dvacetkrát i více obtočí kolem pasu, překříží přes ramena jako šerpy a pověsí kolem krků, paží i nohou. Díky této ozdobě, dlouhým tmavým vlasům a tvářím tu a tam pomalovaným malými tečkami či kvítky je na ně úchvatný pohled. Některé z krásků, jež mají pěkné postavy, ostatně jako téměř všichni z nich, a pohledné rysy, jsou okouzující a nevšední, neboť mají v sobě vše, co obvykle považujeme za půvabné, až na barvu, která je žlutá s nádechem dočervena, případně když se čerstvě naolejují, což dělají často, připomíná odstín nové cihly, ovšem hladký, jemný a lesklý. Jsou nesmírně skromní a ostýchaví, velmi stydliví a vadí jim dotyky. Ačkoliv chodí

neustále nazí, ani když mezi nimi člověk žije dlouho, nikdy nespatří žádné nepatřičné jednání či pohled. A jelikož jsou zvyklí se neustále vídat neoděné, tak jako naši předci před velkým Pádem,⁶ zdá se, jako by neměli žádné touhy, jelikož nic nevzbuzuje jejich zvědavost. Vše, co lze spatřit, vidíte hned a vidíte pořád, a kde není novoty, tam není ani zvědavosti. Když jsem viděla pohledného mladého indiána zmírat láskou ke krásné mladé indiánské dívce, celé jeho dvoření spočívalo v tom, že složil paže, sledoval ji očima a vyjadřoval se pouze povzdechnutím. A ona se mu zatím pečlivě vyhýbala pohledem, jako by poblíž žádný nápadník ani nestál, či spíše jako by si žádného nepřála, a nikdy s ním nepromluvila jinak než s očima sklopenýma a cudným uzarděním, jaké jsem vídala jen u těch nejzásadovějších a nejopatrnějších našeho světa. Tihle lidé pro mě představovali úplný obraz prvotního stavu nevinnosti, než člověk poznal, co je to hřích. A je tak zcela zjevné a jasné, že prostá příroda je tou nejnevinnější, nejdecentnější a nejctnostnější paní. Kdyby dostala příležitost, byla by světu lepší učitelkou než všechny výtvary člověka. Náboženství by v té zemi jen zničilo klid, v němž

6 Mýtus nevinnosti Adama a Evy před vypuzením z ráje byl v restauračním období zvláště aktuální díky vydání *Ztraceného ráje* Johna Milтона v roce 1667.

žijí díky své nevědomosti, a zákony by jim jen vnukly myšlenku přečinu, dosud neznámou. Jednou dokonce začali truchlit a postit se kvůli domnělé smrti anglického guvernéra, jenž jim dal ruku na to, že v daný den dorazí, ovšem pak nepřišel ani neposlal zprávu. Věřili, že jedině smrt může muži zabránit v dodržení svého slova. Když zjistili, že není mrtev, zeptali se ho, jak se říká člověku, který něco slibuje a pak nesplní. Guvernér jim řekl, že takový muž je lhář, což je pro džentlmena hanba. Načež jeden z nich odpověděl: „Guvernére, vy jste lhář a mělo by vám být hanba!“ Řídí se přirozenou spravedlností, jež nezná podvod. Jsou jim cizí neřest i lest, pokud je nepoučí bílí lidé. Žijí s více manželkami, které když zestárnou, slouží mladým, jež je nahradily. Službu ovšem mají lehkou a jednají s nimi s úctou. A pokud nezajmou otroky ve válce, nedrží si žádné jiné služebníky.

Těm, kteří žijí na kontinentě, který jsem navštívila, nevládl žádný král, ale velice poslušně se řídili pokyny nejstaršího válečného náčelníka.

Válečným náčelníkem se stane muž, který je hrdinně a úspěšně vedl v bitvě. Později o nich ještě promluví, stejně jako o dalších zvycích a způsobech, na něž při vyprávění narazím.

Jak jsem zmínila, žijeme s těmito lidmi poklidně a v dobrém, jak se patří. Oni totiž nejlépe znají místa, kde lze nalézt potravu, i způsoby, jak ji získat, a za

malinké a bezcenné tretky nás zásobují tím, co bychom si sami obstarat nedokázali. Nejen že při lovu v lesích a savanách slouží jako lovečtí psi, když rychle pročesávají téměř neprostupné houštiny a pěšky dokážou uštvat i tu nejhbitější vysokou a další lovnou zvěř. Ve vodě se pohybují jako říční bohové, jako obyvatelé hlubin. Umějí plavat a potápět se tak výborně, jako by ve vodě žili, takže mají méně mrštné vodní tvory vždy ve své moci. Co se strílení týče, na co nedosáhnou rukou, to sestřelí šípem a mají tak obdivuhodnou mušku, že dokážou rozpúlit téměř i vlas v jakékoliv vzdálenosti na dostřel. Sestřelí pomeranče a další ovoce, přičemž špičkou hrotu zasáhnou jen stopku, aby plod nepoškodili. Jelikož jsou tedy pro nás neustále velmi užiteční, musíme s nimi bezpodmínečně zacházet jako s přáteli, a ne jako s otroky. Ani si netroufneme jednat jinak, neboť nás na tom kontinentu tolik převyšují počtem.

Pro práci na cukrových plantážích proto využíváme černé otroky, kteří se tam dostanou následujícím způsobem.

Kdo chce otroka, uzavře smlouvu s námořním velitelem nebo kapitánem a zaváže se zaplatit mu určitou částku za kus, obvykle dvacet liber za osobu, v předem sjednaném počtu, přičemž zaplatí po jejich dopravení na plantáž. Takže když dorazí loď naložená zajatci, přijdou na palubu ti, kdo mají uzavřenou

smlouvu, a los jim přiřadí daný počet. V jedné skupině deseti osob tak mohou být i jen tři nebo čtyři muži a zbytek mohou tvořit ženy a děti. Ať už je ve skupině méně nebo více z obou pohlaví, musíte se spokojit s tím, co vám připadne.

Jedním z nejvýhodnějších míst pro obchod s otroky byla černošská země Koromantie,⁷ odkud je dovážela většina našich největších obchodníků v tomto odvětví. Koromantinci jsou totiž národ bojovný a statečný, jenž je téměř neustále ve válečném stavu, ve sporu s tím či oním sousedním vladařem, takže se jim dařilo brát hodně nepřátel do zajetí. Všechny pak prodávali do otroctví, či alespoň všechny nízko postavené, kteří se nemohli vykoupit. Veškerý zisk za ně připadá pouze generálovi, a právě od těchto generálů naši námořní kapitáni a velitelé kupují svůj náklad.

Král Koromantie žil už více než sto let a neměl syna, ačkoliv se pyšnil mnoha nádhernými černými manželkami, neboť i mezi ženami této barvy kůže se rozhodně najdou okouzlující krásky. V mládí se mu narodilo mnoho statečných synů, z nichž třináct zemřelo v bitvě, když za vítězství zaplatili životem.

7 Pevnost Cormantin na západním pobřeží Afriky, kterou vybudovali Angličané v letech 1638–1645. Název se volně používal pro celou oblast pobřeží Ghany. V 60. letech 17. století zde s otroky obchodovali Angličané i Nizozemci.